

OSVRT NA ZNANSTVENI SKUP »HRVATSKI PRIRODOSLOVCI 2«

Znanstveni skup »Hrvatski prirodoslovci 2« održan je 17. i 18. lipnja 1993. u predavaonici Matematičkoga odjela Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta u Zagrebu. Organizatori skupa bili su Odjel za prirodoslovlje i matematiku Matice hrvatske te Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, a pokrovitelji Razred za matematičke, fizičke, kemijske i tehničke znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatsko prirodoslovno društvo, Fizički odjel Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta i Institut »Ruđer Bošković«. Financijski su ga potpomogli Ministarstvo znanosti i tehnologije, INA i PLIVA.

Bio je to drugi takav skup u nizu; prvi je održan 7. veljače 1992. u povodu 150. obljetnice utemeljenja Matice hrvatske. Kao i prvi skup, i ovaj je održan u blizini velikoga protuzračnog skloništa, zlu ne trebalo. Treći skup pod naslovom »Hrvatski prirodoslovci 1930–1950«, planira se u 1994. godini. Kako se nadamo da će rat do tada biti iza nas, pa nam neće trebati predavaonica s velikim protuzračnim skloništem u blizini, namjeravamo ga održati u središtu Zagreba, najvjerojatnije u novoj predavaonici Matice hrvatske.

U ime organizatora i pokrovitelja skup su otvorili gospoda Vlado Gotovac (Matica hrvatska), Vladimir Pezo (umjesto odsutnog akademika Dalibora Brozovića, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«), akademik Ivan Supek (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti), akademik Vlatko Silobričić (Hrvatsko prirodoslovno društvo), akademik Dubravko Tadić (Fizički odjel Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta) i Krunoslav Pisk (Institut »Ruđer Bošković«). Od 16 najavljenih izlaganja održano je 15, jer je akademik Vladimir Paar, koji je trebao govoriti o rano preminulome istaknutom hrvatskom fizičaru, profesoru Gaji Alagi, morao hitno otputovati. Gospodin Željko Andrija Lovrić, koji je namjeravao govoriti o obnovi ugašenih studija te o politički nepodobnim hrvatskim prirodoslovcima, također je bio iznenadno spriječen neodgodivom obvezom, pa je njegovo predavanje pročitao gospodin Mladen Rac.

Petnaest održanih predavanja, od kojih je 14 tiskano u ovome časopisu, mogu se svrstati u dvije skupine. U prvu ulazi 10 predavanja o istaknutim osobama hrvatskoga prirodoslovlja (za ovu su priliku bili odabrani Milislav Demerec, Oton Kučera, Andrija Mohorovičić, Zdenko Majerski, Danilo Blanuša, Roberto Visiani, Mijo Kišpatić, Spiridion Brusina, Josip Lončar i Ivo Horvat), a u drugu skupinu 5 predavanja o općim temama, ali usko povezanim s temeljnim ciljem skupa, a to su životi, sudbine i znanstvena dostignuća hrvatskih prirodoslovaca. Tako je bilo govora o hrvatskim liječnicima–prirodoslovcima, o modernom prirodoslovlju kao regulacijskom mehanizmu povijesti, zatim o politički nepodobnim hrvatskim prirodoslovcima te o razvoju proizvodnje i primjene inzulina u Hrvatskoj. Prema tome, slušateljstvo je u dva dana moglo čuti o životu i radu te o događajima koji su utjecali na sudbine većeg broja hrvatskih znanstvenika koji su oblikovali određene segmente naše znanosti i kulture. Njihovi životi i sudbine najčešće nisu bili sretni, jer su emigrirali zbog teških prilika u domovini, izazvanih time što smo uvijek bili u vlasti nekog tuđina, ili su radili pod pritiskom protuhrvatskih vlasti ili su bili proganjani zbog svojega domoljublja.

Kvaliteta je izlaganja varirala od vrlo zanimljivih, pa do nekih koja su bila zamorna. Rasprave su nakon pojedinih predavanja bile vrlo žive, naročito popodne posljednjega dana, kada je bilo govora o hrvatskim prirodoslovcima koji su bili proganjani nakon drugog svjetskog rata

zbog svojeg rodoljublja, a neki su još živi. Valja istaknuti da je bilo različitih mišljenja, pa i osporavanja, ali treba cijeniti uloženi trud i pokušaj da se otkrije prava istina o sudbinama proganjanih hrvatskih prirodoslovaca i iznese na javu.

Završni je komentar održao gospodin Dionis Sunko. On je vrlo nadahnuo govorio o fenomenu hrvatskoga prirodoslovca i njegovu otporu nasilju i jednoulju u našoj domovini kroz našu nimalo laku povijest. Također je istaknuo činjenicu, koju bi valjalo dobro razmotriti, a to je da je na skupu bilo razmjerno vrlo malo mladih istraživača. Jedan je mogući uzrok tomu što je istodobno održan skup hrvatskih biokemičara, pa je vjerojatno velik broj kemičara, biokemičara, molekularnih biologa i inih mladih istraživača bio na tom skupu. To i nije čudno, jer se mladi ljudi radije odlučuju za suvremeni svijet nego za svijet prošlosti. Da bi se cijenila prošlost, potrebna je određena zrelost, koja se stječe samo s godinama.

Predsjedavajući (gospoda Marijan Bošnjak, Krešimir Humski, Vladimir Čepulić i Nikola Juretić) odlično su obavili svoju dužnost pazeći da se predavači (gospoda Draško Šerman, August Janeković, Dragutin Skoko, Vladimir Dugački, Nenad Trinajstić, Vladimir Devidé, Marko Tarle, Ivo Trinajstić, Alojz Getliher, Josip Balabanić, Vladimir Muljević, Radovan Domac, Mladen Rac i gospođa Kristina Gamiršek Šnidaršić) drže vremena određena za predavanje i da se diskusije ne izrode kada je bilo govora o osjetljivim temama. Na predavanjima je bilo nazočno, po slobodnoj procjeni, oko 100 slušatelja, a na samome otvaranju vjerojatno više od 150 slušatelja.

NENAD TRINAJSTIĆ

PRIKAZ MEĐUNARODNOGA GEOGRAFSKOG SKUPA »HRVATSKA – NOVA EUROPSKA DRŽAVA«

Na početku 1992. međunarodnim priznanjem Hrvatske ostvarena je tisućljetna težnja hrvatskoga naroda za slobodom i suverenom državom. Međutim, put do slobode zna biti i te kako krvav i trnovit. Velikosrpskom agresijom Hrvatska je pretrpjela znatne ljudske gubitke i materijalna razaranja, a dio njezina državnog teritorija i danas nadziru zaštitne snage UN.

Sve je to utjecalo na odgodu cjelovitoga konstituiranja državnog poretka i ustroja, a rat u susjednoj Bosni i Hercegovini također se odražava na međunarodni položaj i stabilnost Hrvatske. I u tim teškim trenucima za našu državu, pa i nas osobno, svjesni smo činjenice da je Hrvatska jedan od »europskih fragmenata«, kako se izrazio jedan od sudionika skupa, i neraskidiv dio srednje Europe. Uvažavajući tu činjenicu, hrvatski su geografi dosadašnjom djelatnošću, koja se ogleda u izdavanju posebnih knjiga i publikacija te u sudjelovanju na nizu znanstvenih i javnih skupova te tribina u zemlji i inozemstvu, uvelike pomogli Hrvatskoj.

Međunarodni geografski skup »Hrvatska – nova europska država«, održan 22–25. rujna 1993. u Zagrebu i Čakovcu, također je jedan od niza važnih čimbenika promidžbe hrvatske državnosti. Iako je jeka srpskih projektila ispaljenih početkom rujna na zagrebačku okolicu pokolebala dio najavljenih inozemnih sudionika u dolasku na skup, odaziv je ipak bio više nego zadovoljavajući.

Akademik Dalibor Brozović, glavni ravnatelj Leksikografskoga zavoda »Miroslav Krleža«, suorganizatora i domaćina službenoga dijela skupa, zaželio je dobrodošlicu i plodan rad geografima iz Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Austrije, Njemačke, Češke, Francuske i Velike Britanije. Skup je pozdravio i Žarko Domljan, predsjednik Odbora za vanjsku politiku Sabora te član Ravnateljstva Leksikografskog zavoda.